

สารธรรมจากพระสุตตันตปิฎก

ครั้งที่ ๖๔ ความต่างแห่งบุคคล ตอนที่ ๗

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖

อ.สุภีร์ ทুমทอง

อัสสุตวา ปุณฺชน, สุตฺวา อริยสาวก

อิธ ภิกฺขเว **อสุตฺวา ปุณฺชน** อริยานํ อทฺธสาวิ
อริยธมฺมสุตฺต อโกวิทฺ, อริยธมฺเม อวินิตฺ, สปฺปุริสถานํ อทฺธสาวิ,
สปฺปุริสธมฺมสุตฺต อโกวิทฺ, สปฺปุริสธมฺเม อวินิตฺ,
รูปํ อตฺตโต สมนุสฺสตี, รูปวนฺตํ वा อตฺตानํ, อตฺตนิ वा รูปํ,
รูปสฺมี वा อตฺตानํ, ตฺสฺส ตํ รูปํ วิปริณฺมตี อญฺญถา โหตี,
ตฺสฺส รูปวิปริณฺนามญฺญถาภาวา รูปวิปริณฺมานุปริวตฺตตีวิญฺญาณํ โหตี.
ตฺสฺส รูปวิปริณฺมานุปริวตฺตตีชา ปริตฺตฺสนา ธมฺมสมุปฺปาธา จิตฺตํ
ปริยาทาย ติฏฺฐนฺตี. เจตฺโส ปริยาทานา อุตฺตาสวา จ โหตี
วิฆาตฺวา จ อเปกฺขวา จ, อุปาทาย จ ปริตฺตฺสตี.

ถึ.ข. ๑๗/๗ อุปาทาปริตฺตฺสนาสูตฺร

อัสสุตวา ปุณฺณ, สุตฺวา อริยสาวก

อิธ ภิกฺขเว **สุตฺวา อริยสาวโก** อริยานํ ทสฺสาวิ อริยธมฺมสฺส โภวิโท
อริยธมฺเม สุวีนีโต, สปปฺริสานํ ทสฺสาวิ สปปฺริสธมฺมสฺส โภวิโท
สปปฺริสธมฺเม สุวีนีโต **น รุปํ อตฺตโต สมฺนุปลสฺสตี,**
น รุปวณฺตํ वा อตฺตानํ, น อตฺตนิ वा รุปํ, น รุปสฺมि वा อตฺตानํ,
ตสฺส ตํ รุปํ วิปริณฺมตี อณฺณธา โหตี, ตสฺส รุปวิปริณามณฺณธากาวา
น รุปวิปริณามานุปริวตฺตตีวิญฺญาณํ โหตี, ตสฺส น
รูปวิปริณามานุปริวตฺตตีชา ปริตสฺสนา ธมฺมสมุปฺปาธา จิตฺตํ ปรียาทาย
ติฏฺฐนฺตี, เจตฺโส อปรียาทานา น เจวฺตฺตาสวา โหตี น จ วิฆาตวา
น จ อเปกฺขวา, อนุปาทาย จ น ปริตสฺสตี.

ถึ.ข. ๑๗/๗ อุปาทาปรีตฺสสนาสูตฺร

อัสสุตวา ปุณฺณ, สุตวา อริยสาวก

อิธ ภิกขเว อสฺสุตวา ปุณฺณรูปํ “เอตํ มม, เอโสหมสมฺมิ,
เอโส เม อตฺตา”ติ สมนุสฺสตี,
ตสฺส ตํ รูปํ วิปริณมตี อณฺเณกา โหตี,
ตสฺส รูปวิปริณามณฺเณกาภาวา อูปฺปชฺชนฺตี
โสภปริเทวทฺทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา. เวทนี ...
สํ.ข. ๑๗/๘ ทุติยอุปาทาปริตฺตสนาสฺสูตร

อัสสุตวา ปุณฺณ, สุตวา อริยสาวก

อิธ ภิกฺขเว **สุตวา อริยสาวโก** รุปํ “เนตํ มม, เนโสหฺมสมฺมิ,
น เมโส อตฺตา”ติ สมนุปรสฺสติ,
ตสฺส ตํ รุปํ วิปริณฺมตี อณฺเณถา โหติ,
ตสฺส รุปวิปริณามณฺเณถาภาวา นุปรปชฺชนฺติ
โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา. เวทนี ..
สํ.ข. ๑๓/๘ ทุติยอุปาทาปริตฺตสนาสฺตร

อัสสุตวา ปุณฺณ, สุตวา อริยสาวก

อสุตฺวาโต ภิกฺขเว **ปุณฺณสฺส** ออุปชชติ ลาโภ.

โส น อิติ ปฏิสณฺจิกฺขติ “อุปฺปนฺโน โข เม อโย ลาโภ, โส จ โข อนิจฺโจ
ทุกฺโข วิปริณามธมฺโม”ติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. ออุปชชติ อลาโภ ...
ตสฺส ลาโภปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, อลาโภปี .. ยโสปี .. อโยโสปี ..
นินฺทาปี .. ปสฺสาปี .. สุขํปี ... ทุกฺขํปี จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ.

โส ออุปฺปนฺนํ ลาภํ อนนฺรุชฺฌติ, อลาภํ ปฏิวินฺรุชฺฌติ...

โส เอวํ อนนฺโรธวิโรธสมาปฺปนฺโน น ปริมุจฺจติ ชาตียา ชราย มรณฺน
โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺখেหิ โทมนสฺเสหิ อูปายาเสหิ,
น ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ.

อ.อภฺจฺจก. ๒๓/๖ ทุคฺคยโลกธัมมสฺสูตร

อัสสุตวา ปุถุชน, สุตวา อริยสาวก

สุตวโต จ โข ภิกขเว **อริยสาวกสฺส** อุปฺปชฺชติ ลาโภ.

โส อิติ ปณฺธิสญฺจิกขติ “อุปฺปนฺโน โข เม อํยฺ ลาโภ, โส จ โข อนิจฺโจ
ทุกฺโข วิปริณามธมฺโม”ติ ยถาภูตํ ปชานาติ. อุปฺปชฺชติ อลาโภ ...
ตสฺส ลาโภปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ, อลาโภปี .. ยโสปี .. อยโสปี ..
นินฺทาปี .. ปสฺสาปี .. สุขํปี ... ทุกฺขํปี จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ.
โส อุปฺปนฺนํ ลาภํ นานุรุชฺฌติ, อลาภํ นปฺปฏฺวิวิรุชฺฌติ...
โส เอวํ อนฺุโรชวิโรชวิปฺปหีนํ ปริมุจฺจติ ชาตียา ชราย มรณฺน
โสเกหิ ปรีเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ,
ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ.

อ.อภฺจฺจก. ๒๓/๖ ทุคฺยโลกธมฺมสฺุตฺร

อัสสุตวา ปุณฺณ, สุตวา อริยสาวก

อสุตฺตวโต ภิกฺขเว ปุณฺณชฺชนสฺส ชฺรารมมํ ชีรติ, โส ชฺรารมมเม ชิณฺเณ
น อิติ ปฏฺฐิสถฺยจิกฺขติ “น โข มเยหเวกสฺส ชฺรารมมํ ชีรติ,
อถ โข ยาวตา สตฺตทานํ อากติ กติ จุติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพสํ สตฺตทานํ
ชฺรารมมํ ชีรติ.. มิตฺตานิ ทุมมฺนา อสุตฺต”ติ. โส ชฺรารมมเม ชิณฺเณ
โสจติ กิลมฺติ ปริเทวติ, อุตฺตานิ กนฺทติ, สมฺโมหํ อापชฺชติ.
อํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสุตฺตวา ปุณฺณชฺชโน วิทฺโธ สวิเสณ โสกสฺสเลน
อตฺตทานญฺเณว ปริตาเปติ.

อ.ปญจก. ๒๒/๔๘ ฐานสูตร

อัสสุตวา ปุณฺณ, สุตวา อริยสาวก

ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว **อัสสุตวาโต ปุณฺณชนสฺส** พุยาธิธมฺมํ พุยาธิยตี...
มรณธมฺมํ มียยตี... ขยธมฺมํ จียตี... นสฺสนธมฺมํ นสฺสตี,
โส นสฺสนธมฺเม นนฺนเจ น อิติ ปฏฺฐิสลฺลจิกฺขตี
“น โข มเยหเวกสฺส นสฺสนธมฺมํ นสฺสตี,
อถ โข ยาวตา สตฺตทานํ อากตี กตี จูตี อุปฺปตฺตี,
สพฺเพสํ สตฺตทานํ นสฺสนธมฺมํ นสฺสตี...”

อ.ปญจก. ๒๒/๔๘ ฐานสูตร

อัสสุตวา ปุณฺชน, สุตวา อริยสาวก

สุตวโต จ โข ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส ชราชมมํ ธีรติ, โส ชราชมเม
ชิณฺเณ อิติ ปฏฺฐิสถจิกฺขติ “น โข มเยหเวกสฺส ชราชมมํ ธีรติ,
อถ โข ยาวตา สตุตฺตานํ อากติ กติ จุติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพสํ สตุตฺตานํ
ชราชมมํ ธีรติ... มิตฺตาปี ทุมมนนา อสฺสู”ติ.

โส ชราชมเม ชิณฺเณ น โสจติ น กิลมฺติ น ปริเทวติ,
น อุตฺตาพี กนฺทติ, น สมฺโมหํ อापชฺชติ.

อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว สุตวา อริยสาวโก อพฺพุหิ สวิสํ โสกสลฺลํ.

เยน วิทฺโธ อสฺสุตวา ปุณฺชชโน อตุตฺตานํเยว ปริตาเปติ.

อโสโก วิสลฺโล อริยสาวโก อตุตฺตานญฺเฒว ปรีนิพฺพาเปติ.

อ.ปญฺจก. ๒๒/๔๘ ฐานสูตร

อัสสุตวา ปุถุชน, สุตวา อริยสาวก

รูป ภิภุขเว อนิจจํ, เวทนา อนิจจา, สลยณา อนิจจา, สงขารา อนิจจา,
วิญญาณํ อนิจจํ. เอวํ ปสฺสํ ภิภุขเว **สุตวา อริยสาวโก**

รูปสมิมปี นิพพินุทติ, เวทนายปี นิพพินุทติ, สลยนายปี นิพพินุทติ,
สงขารेषूपิ นิพพินุทติ, วิญญาณสมิมปี นิพพินุทติ, นิพพินุทํ วิรชชติ,
วिरากา วิมุจจติ, วิมุตฺตสมิ “วิมุตฺต”มิตติ ญาณํ โหติ, “จีณา ชาติ,
วุสิตํ พุรหุมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายา”ติ ปชานาติ.

สํ.ข. ๑๗/๑๒ อนิจจสูตร

ศรัทธาของอริยสาวก ๑

กตมณฺจ ภิกฺขเว สทฺธินุทฺริยํ,

อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโธ โหติ, สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ

“อิติปิ โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ วิชชาจรณสมปนฺโน

สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ

พุทฺโธ ภควา”ติ. อิถํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สทฺธินุทฺริยํ.

ถ.ม. ๑๕/๔๗๕ ปฐมวิภังคสูตร

ศรัทธาของอริยสาวก ๒

อิธ ภิกขเว อริยสาวโก พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ

“อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน ...

ธมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ “สุวากฺขาโต ภควตา

ธมฺโม, สนฺทิภูจฺโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก...

สํเข อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต โหติ “สุปฺปฏิปฺปนฺโน ภควโต

สาวกสํโฆ, อฺุชฺอุปฺปฏิปฺปนฺโน ภควโต สาวกสํโฆ, ...

อนฺุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุสา”ติ.

ส.ม. ๑๕/๕๕๗ จักกวัตติราชสูตร

ความต่างของพระอริยะ

ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว อินฺทฺริยานิ. กตมานิ ปณฺจ.

สทฺธินฺทฺริยํ วิริยฺนฺทฺริยํ สติ นฺทฺริยํ สมานฺทฺริยํ ปณฺณินฺทฺริยํ...

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปณฺจณฺนํ อินฺทฺริยานํ สมตฺตตา ปริปุรตฺตตา **อรหํ** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อนฺตราปรินิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อุพฺพจฺจปรินิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อสงฺขารปรินิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **สสงฺขารปรินิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อุทฺธํโสโต** โหติ **อกนิฏฺฐคามี,**

สํ.ม. ๑๕/๔๕๔ เอกพีชีสูตร

ความต่างของพระอริยะ

ตโต มุทุตเรหิ สกทาคามี โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ เอกพีธี โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ โกลงโกโล โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ สตุตทกขตุตตุปรโม โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ ชมมานุสारी โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ สทุธานุสारी โหติ.

ส.ม. ๑๕/๔๕๔ เอกพีธีสูตร

ความต่างของพระอริยะ

รูป ภิภุขเว อนิจจํ วิปริณามิ อณฺเฏธภาวิ, เวทนา ... สฺยณา ...
สงฺขารธา ... วิญฺญาณํ อนิจจํ วิปริณามิ อณฺเฏธภาวิ.

โย ภิภุขเว อิม ฐมฺเม เอวํ สทฺทหติ อธิมุจฺจติ. อัย วุจฺจติ
สทฺธานุสาริ โอกฺกนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ, สปฺปฺริสญฺมิ โอกฺกนฺโต,
วิทฺวตฺโต ปุถุชฺชนญฺมิ, อภพฺโพ ตํ กมฺมํ กาคฺตุ, ยํ กมฺมํ กตฺวา นิริยํ วา
ติรจฺฉานโยนํ วา ปิตฺติวิสยํ วา อุปฺปชฺเชยฺย, อภพฺโพว ทาว กาลํ กาคฺตุ,
ยาว น โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรติ.

ต้.บ. ๑๗/๓๑๑ จันทรสูตร

ความต่างของพระอริยะ

ยสฺส โข ภิกฺขเว อิเม ชมฺมา เอวํ ปญฺญา ย มตฺตโส นิชฺฌานํ ขมนฺติ.
อํ วุจฺจติ **ชมฺมานุสारी** โอกฺกนฺโต สมนฺตฺตนิยามํ,
สปปฺริสญฺมึ โอกฺกนฺโต, วิตฺตวตฺโต ปุณฺณชฺชนญฺมึ, อภพฺโพ ตํ กมฺมํ กาคฺคํ,
ยํ กมฺมํ กตฺวา นิริยํ วา ติรจฺจนานโยนึ วา ปิตฺติวิสยํ วา อูปฺปชฺเชยฺย,
อภพฺโพว ตาว กาลํ กาคฺคํ, ยาว น โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรติ.
โย ภิกฺขเว อิเม ชมฺเม เอวํ ปชานาติ เอวํ ปสฺสติ.
อํ วุจฺจติ **โสตาปนฺโน** อวินิปาตชฺมโม นียโต สมฺโพธิปฺรายโน.

สํ.พ. ๑๗/๓๑๑ จันทรสูตร

สวัสดีครับ

